

กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

Strategies in Driving and Developing Kindergarten

Children Problem Solving Ability

in School, Prachuabkirikhan Primary Education Service Area 1

อารีย์ มะลิทอง* และ อภิชาติ เสนะนันท์

Aree Malithong* and Apichat Lenanant

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

Division Educational Administration, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University,

Phetchaburi 76000

* To whom correspondence should be addressed. e-mail: Malithong221133@gmail.com.

Received: 2 August 2019, **Revised:** 1 September 2019, **Accepted:** 24 September 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา 2) ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา และ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงาน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียน 232 คน กลุ่มแม่รำพึง – พงศ์ประศาสน์ ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงาน และแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) กลยุทธ์การขับเคลื่อนพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยใช้กลยุทธ์การบริหารเครือข่าย และกลยุทธ์การบริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้ในการขับเคลื่อนครูเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย 2) กลยุทธ์การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยครูในศูนย์เครือข่ายเป็นผู้ขับเคลื่อนโดยใช้การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงาน เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย 3) การพัฒนาและเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงาน พบว่า หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงานอยู่ในระดับดีเยี่ยม และมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 47.97

คำสำคัญ : กลยุทธ์การขับเคลื่อน การบริหารเครือข่าย การจัดประสบการณ์แบบ โครงงาน ความสามารถในการแก้ปัญหา

Abstract

The aims of this study were to evaluate: 1) to study the strategy of propel the development solving ability of kindergarten students 2) to study the strategy of the development solving ability of kindergarten students of Prachuapkhirikhan Primary Educational Service Area Office 1 3) to compare the solving ability pre and post Project Based Learning of kindergarten students of Prachuapkhirikhan Primary Educational Service Area Office 1 The sample of this study were 232 students of Mae Ramphueng-Pongprasat Group using Sample Random Sampling. The instruments were 1) Project Based Learning plan 2) the assessment of kindergarten students' solving ability. The data was analyzed by percentage, mean, standard deviation and percent progress.

The results of this research were as follows: 1) Strategies in driving and developing problem solving abilities of kindergarten children were network administrative strategy and participation administrative strategy. They were used to drive teachers to develop problem-solving abilities of kindergarten children. 2) Strategy in developing problem solving abilities of kindergarten children was using project-based learning experience. Teachers in the network centers were the stratege driver. 3) By comparing the problem solving abilities of kindergarten children before and after using the project-based learning, it was found that after learning, problem solving abilities were at an excellent level with progress percentage 47.97.

Keywords : strategy of propel, network management, Project Based Learning, solving

บทนำ

การศึกษาที่มีความสำคัญในการพัฒนาคนและพัฒนาประเทศชาติ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงแห่งการเจริญเติบโตของกายของชีวิต และเป็นช่วงชั้นสำคัญที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการให้เหมาะสมตามวัย การคิดแก้ปัญหาเป็นทักษะหนึ่งที่เด็กควรได้รับการพัฒนา เนื่องจากเด็กวัย 3 - 6 ปีเป็นช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงมากที่สุดในเรื่องการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางความคิดและสติปัญญา เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีจะมีพัฒนาการทางสติปัญญาคิดว่าเด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี ซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย จะพัฒนาตามอายุและความแตกต่างขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถแก้ปัญหาได้ดี เช่น การให้เด็กได้มีโอกาสพบกับปัญหาและแก้ปัญหาบ่อย ๆ ซึ่งเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กฝึกฝนตนเองในการคิดแก้ปัญหา แต่การแก้ปัญหาของเด็กจะดีหรือไม่ย่อมต้องอาศัยประสบการณ์เดิม แรงจูงใจในการหาแนวทางในการแก้ปัญหา ถ้าเด็กได้รับแรงจูงใจสูงเด็กจะสามารถแก้ปัญหานั้น ๆ ได้ดีขึ้น ประกอบกับสิ่งสำคัญอื่น ๆ ที่มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาของเด็ก [1]

กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจากปี 2546 ขึ้นมาเป็นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปี 2560 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้การจัดการศึกษาปฐมวัยมีประสิทธิภาพกับตัวเด็กมากขึ้น โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย 3 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ การสร้างคุณภาพที่ดีให้กับเด็กนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือหลาย ๆ ด้าน กระบวนการบริหารจึงเป็นหลักสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนคุณภาพของการศึกษาให้ดี

ขึ้น โดยต้องใช้หลักการและทฤษฎีที่มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับกระบวนการศึกษา ซึ่งหลักการบริหารเครือข่าย และการบริหารแบบมีส่วนร่วมในระดับของปฐมวัยนั้น เป็นการสร้างเครือข่ายใหญ่ลงสู่เครือข่ายระดับอำเภอและ เครือข่ายระดับศูนย์ ทำให้ครูปฐมวัยได้รับข้อมูลอย่างทั่วถึง สามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว แก้ไขปัญหาได้ ทันเวลา ครูระดับปฐมวัยมีส่วนร่วมในการคิดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ครูปฐมวัยในเครือข่ายจึงมี ความรู้ความสามารถในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ได้ตรงเป้าหมายและเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน [2] จากการ ศึกษาหลักสูตรผู้วิจัยเห็นว่า พัฒนาการเด็กในทุก ๆ ด้านเป็นสิ่งสำคัญ แต่ด้านที่ควรจะได้รับพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพิ่มจากหลักสูตรเดิมคือด้านสติปัญญาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้วิจัยต้องศึกษาและหากกลยุทธ์ที่จะมาตอบสนองต่อ การพัฒนาด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย จึงได้ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนและศึกษางานวิจัยระดับปฐมวัย พบว่า ปัจจุบันมีวิธีการจัดการเรียนรู้หลายรูปแบบ ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กจะส่งผลต่อทัศนคติทางการเรียน รู้ ผู้วิจัยจึงใช้หลักการบริหารขับเคลื่อนเครือข่ายแบบมีส่วนร่วม โดยใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์แบบ โครงการงาน (Project-based learning) เพื่อให้เห็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและสามารถพัฒนาเด็กได้อย่าง เต็มศักยภาพ ซึ่งมีความเหมาะสมกับบริบทของเด็กในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 เนื่องจากบริบทของสภาพแวดล้อมนั้นติดทะเลและภูเขา สภาพสังคมมีความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและ คนจน มีความเจริญอยู่แต่ในเมืองไม่ได้กระจายออกไปสู่ชนบท คนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับน้อย ปรับตัวไม่ทัน กับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ใช้เงินเป็นใหญ่ จึงทำให้หลักการใช้ชีวิตขาดขั้นตอนในการคิดหรือกระบวนการ (Process) มีแต่การใช้เงินเพื่อซื้อวัตถุ (Input) เพื่ออำนวยความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต (Output) จึงทำให้มองข้ามขั้น ตอนของกระบวนการไป ซึ่งขั้นตอนของกระบวนการนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเพื่อให้คนได้ใช้ความคิด ไตร่ตรองในการเลือกที่จะตัดสินใจ การหาทางออกที่ดีให้กับปัญหา การมีเหตุมีผลกับสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อที่จะสามารถนำไปปรับใช้กับการดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา [3] พุทธศักราช 2550 มาตรา 24 (2) (3) แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การฝึกปฏิบัติจริงและการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในสถาน ศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ซึ่งการจัดประสบการณ์แบบโครงการงานนั้น เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เด็กได้รับประสบการณ์ตรง โดยอาศัยหลักการบริหารเครือข่ายและการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของครูปฐมวัยจากความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ถ่ายทอดลงสู่ตัวเด็กเพื่อให้เด็กมีความสามารถในการแก้ปัญหาเพิ่ม ขึ้น สามารถนำมาปรับปรุง วางแผนในการใช้ชีวิตประจำวันและสามารถเผชิญกับภาวะสังคมได้อย่างเข้มแข็งต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการงาน

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาด้วยเชิงพรรณนา ด้วยการใช้แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงการ และแบบประเมินวัดความสามารถแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยมีขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยนี้เป็นกลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นอนุบาล 3 ที่มีอายุ 5-6 ปี รวมทั้งสิ้น 120 โรงเรียน จำนวน 2,741 คน ใช้กลยุทธ์การบริหารเครือข่ายจำนวน 4 เครือข่าย ได้แก่ เครือข่ายอำเภอเมือง เครือข่ายอำเภอบ้านไร่ เครือข่ายอำเภอบางสะพาน และเครือข่ายอำเภอบางสะพานน้อย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี ซึ่งมาจากกลยุทธ์การขับเคลื่อนการบริหารเครือข่ายโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random Sampling) มาจาก 8 กลุ่มเครือข่าย ได้แก่ กลุ่มชัยเกษม กลุ่มร้อนทองมงคล กลุ่มกำเนิดนพคุณ และกลุ่มแม่รำพึงพงศ์ประศาสน์ ได้ 1 กลุ่มเครือข่ายคือ กลุ่มแม่รำพึงพงศ์ประศาสน์ จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านชะม่วง โรงเรียนบ้านหินกอง โรงเรียนบ้านสวนหลวง โรงเรียนบ้านห้วยแก้ว โรงเรียนบางสะพาน โรงเรียนบ้านท่าขาม โรงเรียนบ้านดอนสำราญ และ โรงเรียนบ้านอ่าวยาง รวมจำนวนนักเรียนระดับปฐมวัยทั้งหมด 232 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายแม่รำพึง-พงศ์ประศาสน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายแม่รำพึง-พงศ์ประศาสน์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์เขต 1 ให้ดำเนินการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยในระยะเวลา 3 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 11 กุมภาพันธ์ – 1 มีนาคม 2562 วันละ 30 นาที 2) ผู้วิจัยแจกเรื่องมือในการวิจัยด้วยตนเอง ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการและแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยนำไปให้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยนำแบบประเมินวัดความสามารถแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้มาทำการตรวจสอบข้อมูลที่ต้องครบถ้วนและนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รับแบบประเมินวัดความสามารถแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย กลับคืนมาเรียบร้อยแล้ว ได้ดำเนินการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป 1) ตรวจสอบแบบประเมินวัดความสามารถแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ที่ได้รับกลับคืนมา 2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินวัดความสามารถแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคำนวณค่าสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ร้อยละความก้าวหน้าเปรียบเทียบความแตกต่างก่อนและหลัง โดยใช้ค่า t - แบบ Dependent Sample

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีประเด็นที่จะนำมาสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษากลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยกลุ่มเครือข่ายแม่รำพึง – พงศ์ประศาสน์ ผู้วิจัยใช้กลยุทธ์ 2 กลยุทธ์ ดังนี้

1.1 กลยุทธ์เครือข่าย วิธีการการจัดตั้งเครือข่ายเป็นการใช้เครือข่ายทางการศึกษากลุ่มเดิมที่มีการจัดตั้งเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยอยู่แล้วนั้น จำนวน 8 โรงเรียน ได้จำนวนครูในกลุ่มเครือข่ายที่ดำเนินการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย จำนวน 19 คน ความสัมพันธ์ของครูในกลุ่มเครือข่ายที่ร่วมกันดำเนินการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยจัดในรูปแบบของรัศมีวงกลม ซึ่งมีผู้วิจัยเป็นจุดศูนย์กลางคอยประสานงานส่งและรับข้อมูลจากครูในกลุ่มเครือข่าย สมาชิกทุกคนในกลุ่มเครือข่ายมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเสนอแนะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการปฏิสัมพันธ์สื่อสารระหว่างกัน นำข้อมูลมาคิดวางแผนร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งในการดำเนินการกิจกรรมในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการประชุมครูในกลุ่มเครือข่ายจำนวน 2 ครั้ง ในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ของปีการศึกษา 2561 มีการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในกลุ่มเครือข่าย 1 ครั้ง ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 เป็นกิจกรรมในโครงการสร้างความสัมพันธ์ครู นักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งเป็นกิจกรรมของกลุ่มเครือข่ายแม่รำพึงพงศ์ประศาสน์ หลังจากนั้นมีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายโดยอาศัยระบบเทคโนโลยี การตั้งกลุ่มไลน์เพื่อเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การถ่ายถอดข้อมูล ประสานการนัดพูดคุยสนทนา และแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในกลุ่มเครือข่ายเพื่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเด็กปฐมวัยมีระดับพัฒนาการที่สูงขึ้น ซึ่งแสดงรูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในรูปแบบของรัศมีวงกลม

1.2 กลยุทธ์การมีส่วนร่วม (Participation Strategy) หลังจากมีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายแล้วนั้น ผู้วิจัยก็ใช้หลักกลยุทธ์การมีส่วนร่วม โดยให้สมาชิกครูในกลุ่มเครือข่าย เริ่มจากการลงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันในหัวข้อ “เสริมทักษะอย่างไรให้เด็กมีพัฒนาการที่สมวัย” โดยการสร้างแผนภูมิรูปภาพแบบไข่มวงมูมให้เห็นถึงกระบวนการต่าง ๆ และปัญหาที่เกิดขึ้น หลังจากนั้นสมาชิกในกลุ่มเครือข่ายได้ร่วมกันคิด วางแผน และร่วมตัดสินใจหาแนวทางในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีทักษะที่เกิดขึ้นอย่างเต็มวัย และร่วมกันวางแผนแนวทางการดำเนินการ รวมถึงวิธีการประเมินผลการพัฒนาความสามารถของเด็กปฐมวัย จากนั้นผู้วิจัยได้เสนองานวิจัยของ จิราภรณ์ ส่องแสง เรื่องผลของการใช้กิจกรรมศิลปะบูรณาการที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยนำเสนอในรูปแบบของมายแม็บเพื่อให้สมาชิกมีความเข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นได้ตามงานที่วิจัยที่ผู้วิจัยนำเสนอ โดยมีข้อหัวในการนำเสนอเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ดังนี้ 1) การบอกสาเหตุของปัญหา 2) การบอกวิธีการแก้ปัญหา 3) การบอกเหตุผลของการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา 4) การหาตัวเลือกใหม่ได้ถ้ามีอุปสรรค 5) การบอกเหตุผลการแก้ปัญหาทางบวก โดยครูในกลุ่มเครือข่ายจำนวน 19 คน มีความคิดเห็นตรงกันว่าจะนำความสามารถในการแก้ปัญหานั้น 5 ข้อนี้มาพัฒนาให้กับเด็กปฐมวัยในกลุ่มเครือข่าย หลังจากนั้นสมาชิกในกลุ่มเครือข่ายได้ร่วมกันกำหนดวางแผนการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัย เริ่มจากการร่วมกันกำหนดตารางการจัดประสบการณ์ กำหนดระยะเวลาในการจัดประสบการณ์ และร่วมกำหนดรูปแบบของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงาน ในระยะเวลา 3 สัปดาห์ จากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ และข้อสรุปที่ครูในเครือข่ายได้มีส่วนร่วมลงความคิดเห็นไว้ มาจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงานโดยผู้วิจัยเป็นผู้จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงาน ในหัวข้อเรื่อง “กรดของผลไม้” แล้วนำแผนการจัดประสบการณ์ส่งต่อให้ครูในเครือข่ายเป็นผู้จัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนของตนเอง จากนั้นมีการจัดทำแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาคู่กับแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงานด้วย เพื่อให้ครูในกลุ่มเครือข่ายสามารถประเมินพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงงาน

2. ผลการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย กลุ่มเครือข่ายแม่รำพึง – พงศ์ประศาสน์ คือกลยุทธ์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นนำเสนอ เป็นขั้นที่ครูสนทนาพูดคุยกับนักเรียน เพื่อเป็นการเตรียมตัวนักเรียนให้รู้ว่ากำลังเรียนเรื่องอะไร ผนวกกับการนำเอาความรู้ ทักษะที่นักเรียนมีอยู่เดิมมาสัมพันธ์กับเนื้อหาที่จะเรียน ก่อนเริ่มเข้าสู่การเรียนรู้ขั้นตอนอื่น ๆ โดยครูออกแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างความสนใจของนักเรียน สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนมาอยู่ที่การจัดประสบการณ์ของครู เป็นการเตรียมนักเรียนให้มีความสามารถในการฟังเรื่องที่ครูกำลังจะสอน เช่น การนำกิจกรรมร้องเพลงประกอบท่าทาง การเล่านิทาน การท่องคำคล้องจอง การทายปัญหาจากของจริงหรือภาพ การเล่นเกมทบทวนทบทวน หรือใช้การตั้งคำถามของครูที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหามากที่สุดเพื่อที่จะนำมาเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาที่นักเรียนต้องการจะเรียน ซึ่งเป็นการเปิดสมองให้นักเรียนได้เห็นแนวทางในการเรียนรู้ เปิดทัศนคติที่ดีต่อตัวนักเรียนเองให้มีความอยากรู้อยากเรียน สนใจ และพร้อมที่จะเข้าใจเนื้อหาใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนยิ่งขึ้น

2.2 ขั้นวางแผน เป็นขั้นที่กำหนดแผนการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าว่าต้องทำอะไร ศึกษาอะไร เพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ก่อนการลงมือปฏิบัติจริง โดยนักเรียนเป็นผู้คิด ตัดสินใจในการเลือกหัวข้อที่ตนเองอยากจะเรียนรู้ ว่าต้องการศึกษาอะไร ทำไมจึงเลือกและอยากศึกษาหัวเรื่อง โครงงานนี้ โดยเหตุผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของนักเรียนนั้นจะขึ้นอยู่กับปัญหา คำถาม หรือความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ของตัวผู้เรียนเอง หัวเรื่องจะมีความชัดเจนอ่านแล้วจะสามารถรับรู้ได้ว่านักเรียนต้องการศึกษาเรื่องอะไร นักเรียนจะใช้วิธีการระดมความคิดเห็นอภิปรายหรือข้อสรุปของกลุ่ม มีการจดบันทึกเป็นแผนชาร์ตรูปภาพ หรือครูเป็นผู้จดบันทึกเมื่อเด็กมีการอภิปรายร่วมกัน เพื่อเป็นระดมความคิดเห็นและเป็นแนวทางสู่ขั้นปฏิบัติหรือขั้นดำเนินการตามแผนอย่างรัดกุมและรอบคอบ

2.3 ขั้นปฏิบัติ เป็นขั้นของกระบวนการวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียน ได้ศึกษาค้นคว้า หรือปฏิบัติงานตามหัวข้อที่ร่วมกันวางแผนไว้ ซึ่งนักเรียนจะต้องฝึกกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน มีการวางแผนในการทำงานหรือการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การจัดประสบการณ์การในการปฏิบัติงานให้นักเรียนได้รับประสบการณ์เหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง มีการพัฒนาทักษะต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง การหาความรู้ความจริงอย่างมีเหตุผล ได้ทำการทดลองได้พิสูจน์สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เด็กจะเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาหรือจัดการทำงานอย่างเป็นระบบ รู้จักการวางแผนในการปฏิบัติฝึกการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ฝึกการคิดวิเคราะห์และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้กระตุ้นสนับสนุนอุปกรณ์ สถานการณ์ สนับสนุนการแก้ปัญหาและสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน เพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวผู้เรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟัง และการสังเกต โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม จนดำเนินงานสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่หลากหลาย แล้วนำมาสรุปผลที่เกิดขึ้นในรูปแบบของการสรุปเป็นภาพวาดหรือสรุปลงแผนชาร์ต

2.4 ขั้นประเมินผล เป็นขั้นของการวัดและประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลตามสภาพจริงของผู้เรียน เช่น การเก็บรวบรวมผลงานของนักเรียน หรือการจดบันทึกพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งการประเมินผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเก็บตามจุดประสงค์ ตัวชี้วัด และนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน เพื่อแสดงถึงความสำเร็จของโครงการ โดยครูผู้สอนจะทำการประเมินร่วมกันกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นต่างๆ ในกิจกรรมที่ทำร่วมกัน เพื่อให้ทราบถึงผลความสำเร็จ ความสำเร็จของโครงการ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะเป็นผลสะท้อนได้ว่านักเรียนประสบความสำเร็จในการปฏิบัติกิจกรรมมากน้อยเพียงใด

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มเครือข่ายแม่รำพึง – พงศ์ประศาสน์ พบว่า หลังจากที่เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 เครือข่ายแม่รำพึง - พงศ์ประศาสน์ อำเภอบางสะพาน

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงาน เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้นมีระดับความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับดีเยี่ยม จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 100 แสดงว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงานสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยได้ เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t-test (t-dependent) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 47.97 ดังนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในกลุ่มเครือข่ายแม่รำพึง – พงศ์ประศาสน์ ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงาน

ระดับความสามารถในการ แก้ปัญหา ของเด็กปฐมวัย	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ดี	-	-	227	97.84
พอใช้	153	65.94	5	2.15
ปรับปรุง	79	34.05	-	-
รวม	232	100.00	232	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงาน นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาระดับพอใช้ จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 65.94 ระดับปรับปรุง จำนวน 79 คิดเป็นร้อยละ 34.05 และหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงาน นักเรียนมีระดับความสามารถอยู่ในระดับดี จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 97.84 และระดับพอใช้จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.15

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทีของคะแนน และร้อยละความก้าวหน้าของความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงานระดับปฐมวัย

ความสามารถในการ แก้ปัญหา ของเด็กปฐมวัย	จำนวน นักเรียน	$\bar{x}$	S.D.	t	ร้อยละ ความก้าวหน้า
ก่อนการทดลอง	232	0.84	0.46	0.756	47.97
หลังการทดลอง	232	1.66	0.40		

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงาน โดยภาพรวมพบว่า ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 เมื่อทดสอบความแตกต่างโดยใช้ t-test (t-dependent) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีร้อยละความก้าวหน้าเท่ากับ 47.97

อภิปรายผล

การศึกษากลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยกลุ่มเครือข่ายแม่รำพึง – พงศประศาสน์ มีประเด็นตามวัตถุประสงค์ที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษากลยุทธ์การขับเคลื่อนและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย พบว่า กลยุทธ์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนครูกลุ่มเครือข่ายแม่รำพึง – พงศประศาสน์ ผู้วิจัยใช้กลยุทธ์ 2 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์เครือข่ายวิธีการการจัดตั้งเครือข่ายเป็นการใช้เครือข่ายทางการศึกษากลุ่มเดิมที่มีการจัดตั้งเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กปฐมวัยอยู่แล้วนั้น จำนวน 8 โรงเรียน ได้จำนวนครูในกลุ่มเครือข่ายที่ดำเนินการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย จำนวน 19 คน ความสัมพันธ์ของครูในกลุ่มเครือข่ายที่ร่วมกันดำเนินการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยจัดในรูปแบบของรัศมีวงกลม ซึ่งมีผู้วิจัยเป็นผู้จุดศูนย์กลางคอยประสานงานส่งและรับข้อมูลจากครูในกลุ่มเครือข่าย สมาชิกทุกคนในกลุ่มเครือข่ายมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเสนอแนะ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการปฏิสัมพันธ์สื่อสารระหว่างกัน นำข้อมูลมาคิดวางแผนร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการประชุมครูในกลุ่มเครือข่ายจำนวน 2 ครั้ง มีการทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในกลุ่มเครือข่าย 1 ครั้ง ในกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ครู นักเรียน และผู้ปกครอง หลังจากนั้นมีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายโดยอาศัยระบบเทคโนโลยี เพื่อเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การถ่ายทอดข้อมูลประสบการณ์ พุดคุยสนทนา และแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในกลุ่มเครือข่ายเพื่อการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเด็กปฐมวัยมีระดับพัฒนาการที่สูงขึ้น 2) กลยุทธ์การมีส่วนร่วม (Participation Strategy) วิธีการดำเนินการมีส่วนร่วมของครูในกลุ่มเครือข่าย เริ่มจากการให้ครูในกลุ่มเครือข่ายอภิปรายร่วมกันถึงปัญหาหรือสาเหตุที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในโรงเรียนของตนเองที่ทำให้กิจกรรมการเรียนรู้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร หลังจากนั้นสมาชิกในกลุ่มเครือข่ายได้ร่วมกันคิด ร่วมตัดสินใจวิธีแก้ปัญหา ร่วมกันดำเนินการแก้ปัญหา และร่วมกันประเมินผลการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย จากนั้นผู้วิจัยได้ร่วมปรึกษาและนำเสนอความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ ส่องแสง [1] ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องผลของการใช้กิจกรรมศิลปะบูรณาการที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยแล้วให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันลงความคิดเห็นและร่วมกันหาสรุปความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย 5 ข้อ ดังนี้ 1) การบอกสาเหตุของปัญหา 2) การบอกวิธีการแก้ปัญหา 3) การบอกเหตุผลของการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหา 4) การหาตัวเลือกใหม่ได้ถ้ามีอุปสรรค 5) การบอกเหตุผลการแก้ปัญหาทางบวก โดยครูในกลุ่มเครือข่ายจำนวน 19 คน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น วางแผน กำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ นั่นคือ ร่วมกันกำหนดตารางการจัดประสบการณ์ กำหนดระยะเวลาในการจัดประสบการณ์ และร่วมกำหนดรูปแบบของแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงาน จำนวน 15 แผน รวม 3 สัปดาห์ จากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ และข้อสรุปที่ครูในเครือข่ายได้มีส่วนร่วมลงความคิดเห็นไว้ มาจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงานและจัดทำแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เพื่อที่จะได้นำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงาน และแบบประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยแจกให้กับครูในกลุ่มเครือข่าย เพื่อให้ครูในกลุ่มเครือข่ายได้มีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์และมีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการความสามารถของเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [4] ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า 1) รูปแบบที่มีประสิทธิผลของระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เป็นเครือข่ายผสมผสานระหว่างบุคคลและเทคโนโลยีสารสนเทศทั้งอย่างไม่เป็นทางการ

และเป็นทางการช่วยการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบด้วย องค์การของเครือข่าย การจัดการเครือข่าย การใช้ประโยชน์จากเครือข่าย การธำรงรักษาเครือข่าย 2) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารเครือข่าย โดยผู้เชี่ยวชาญพบว่ามีความเป็นประโยชน์ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องในระดับมากที่สุด ยกเว้นองค์ประกอบที่ 3 การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายความเป็นไปได้และองค์ประกอบที่ 4 การธำรงรักษาเครือข่ายความเป็นไปได้ความถูกต้องในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก 3) ผลการประเมินผลการใช้ระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาความสำเร็จในภาพรวมมีความสำเร็จในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบสามารถนำไป ปรับใช้ให้เหมาะสมกับเครือข่ายการจัดการศึกษาได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ความพึงพอใจภาพรวมมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการจัดศูนย์ประสานงาน ติดต่อสื่อสารและพัฒนาความรู้และทักษะระหว่างสมาชิกมีเฉลี่ยสูงสุด ความต่อเนื่องภาพรวมมีความต่อเนื่องในระดับมากที่สุด การพัฒนาระบบมีการกำหนดคู่มือการบริหารงานอย่างชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติได้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [5] ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัธยเทศจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัยต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านความผูกพันและความรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายและร่วมรับผิดชอบดำเนินการ ด้านการกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจ ด้านความเป็นอิสระที่จะรับผิดชอบและ สามารถดูแลตนเองได้ และด้านความไว้วางใจกัน ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มี เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหาร แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

2. ผลการศึกษากลยุทธ์ในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย พบว่า กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงาน มี 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ชี้นำเสนอเป็นขั้นที่ครูสนทนาพูดคุยกับนักเรียน เพื่อเป็นการเตรียมตัวนักเรียนให้รู้ว่าจะเรียนเรื่องอะไร สนทนากับการนำเอาความรู้ ทักษะที่นักเรียนมีอยู่เดิมมาสัมพันธ์กับเนื้อหาที่จะเรียน ก่อนเริ่มเข้าสู่การเรียนรู้ขั้นตอนอื่น ๆ โดยครูออกแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างความสนใจของนักเรียน สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนมาอยู่ที่การจัดประสบการณ์ของครู เป็นการเตรียมนักเรียนให้มีสมาธิในการฟังเรื่องที่ครูกำลังจะสอน เช่น การนำกิจกรรมร้องเพลงประกอบท่าทาง การเล่านิทาน การท่องคำคล้องจอง การทนายปัญหาจากของจริงหรือภาพ การเล่นเกมบทบาทสมมติ หรือใช้การตั้งคำถามของครูที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหามากที่สุดเพื่อที่จะนำมาเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาที่นักเรียนต้องการจะเรียน ซึ่งเป็นการเปิดสมองให้นักเรียนได้เห็นแนวทางในการเรียนรู้ เปิดทัศนคติที่ดีต่อตัวนักเรียนเองให้มีความอยากรู้อยากเรียน สนใจ และพร้อมที่จะเข้าใจเนื้อหาใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนยิ่งขึ้น 2) ชี้นำวางแผนเป็นขั้นที่กำหนดแผนการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าว่าต้องทำอะไร ศึกษาอะไร เพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ก่อนการลงมือปฏิบัติจริง โดยนักเรียนเป็นผู้คิด ตัดสินใจในการเลือกหัวข้อที่ตนเองอยากจะเรียนรู้ ว่าต้องการศึกษาอะไร ทำไมจึงเลือกและอยากศึกษาหัวเรื่อง โครงงานนี้ โดยเหตุผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของนักเรียนนั้นจะขึ้นอยู่กับปัญหา คำถาม หรือความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ของตัวผู้เรียนเอง หัวเรื่องจะมีความชัดเจนอ่านแล้วจะสามารถรับรู้ได้ว่านักเรียนต้องการศึกษาเรื่องอะไร นักเรียนจะใช้วิธีการระดมความคิดเห็น อภิปรายหารือข้อสรุปของกลุ่ม มีการจดบันทึกเป็นแผ่นชาร์ตรูปภาพ หรือครูเป็นผู้จดบันทึกเมื่อเด็กมีการอภิปรายร่วมกัน เพื่อเป็นระดมความคิดเห็นและเป็นแนวทางสู่ขั้นปฏิบัติหรือขั้นดำเนินการตามแผนอย่างรัดกุมและรอบคอบ 3) ขั้นปฏิบัติ

เป็นขั้นของกระบวนการวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหรือปฏิบัติงานตามหัวข้อที่ร่วมกันวางแผนไว้ ซึ่งนักเรียนจะต้องฝึกกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน มีการวางแผนในการทำงานหรือการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การจัดประสบการณ์การในการปฏิบัติงานให้นักเรียนได้รับประสบการณ์เหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง มีการพัฒนาทักษะต่างๆ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง การหาความรู้ความจริงอย่างมีเหตุผล ได้ทำการทดลองได้พิสูจน์สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง เด็กจะเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาจัดการทำงานอย่างเป็นระบบ รู้จักการวางแผนในการปฏิบัติ ฝึกการเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ฝึกการคิดวิเคราะห์และเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้กระตุ้นสนับสนุนอุปกรณ์ สถานการณ์ สนับสนุนการแก้ปัญหาและสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน เพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวผู้เรียนมาใช้ในการทำกิจกรรมค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟัง และการสังเกต โดยนักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม จนดำเนินงานสำเร็จคล่องตามวัตถุประสงค์ ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่หลากหลาย แล้วนำมาสรุปผลที่เกิดขึ้นในรูปแบบของการสรุปเป็นภาพวาดหรือสรุปลงแผ่นชาร์ต และ 4) ขั้นประเมินผลเป็นขั้นของการวัดและประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลตามสภาพจริงของผู้เรียน เช่น การเก็บรวบรวมผลงานของนักเรียนหรือการจดบันทึกพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งการประเมินผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเก็บตามจุดประสงค์ ตัวชี้วัด และนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐาน เพื่อแสดงถึงความสำเร็จของโครงการ โดยครูผู้สอนจะทำการประเมินร่วมกันกับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นต่างๆ ในกิจกรรมที่ทำร่วมกัน เพื่อให้ทราบถึงผลความก้าวหน้า ความสำเร็จของโครงการ ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะเป็นผลสะท้อนได้ว่านักเรียนประสบความสำเร็จในการปฏิบัติกิจกรรมมากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับ [6] ที่ได้กล่าวไว้ว่าธรรมชาติของการเรียนแบบโครงการคือ การทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการระหว่างการเรียนรู้และการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติจริงเป็นผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่อย่างมีประสิทธิภาพเพราะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ในการสื่อสารในสถานการณ์จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ [7] ได้ศึกษาการจัดประสบการณ์แบบโครงการ สำหรับพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย พบว่า 1) นักเรียนเลือกประเภทของสิ่งมีชีวิตสำหรับการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นดอกไม้และเลือกประเด็นที่จะ ศึกษา คือ ชนิดของดอกไม้ ส่วนประกอบของดอกไม้ การนำดอกไม้ไปใช้ประโยชน์ การดูแลรักษา และการปลูก 2) การจัดประสบการณ์แบบโครงการในระยะเริ่มต้นพบว่า นักเรียนมีประสบการณ์และข้อมูลเกี่ยวกับดอกไม้้น้อย จึงทำให้นักเรียนตอบคำถามและปฏิบัติกิจกรรมระหว่างการจัดประสบการณ์แบบโครงการได้ไม่ดี สังเกตได้จากชิ้นงาน ไม่มีความ หลากหลายและตอบคำถามแบบย่ำซ้ำเติมคำตอบเพื่อน ในระยะการพัฒนาโครงการ พบว่า นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากขึ้นจาก การปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง จึงทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้คล่อง ชิ้นงานมีความหลากหลายและตอบคำถามได้มากขึ้น ในระยะการสรุปและการประเมินการทำโครงการ พบว่านักเรียนสามารถเลือกชิ้นงานและนำเสนอผลการทำโครงการ โดยการจัดนิทรรศการได้ 3) นักเรียนมีพัฒนาการทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ด้านการสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ การเรียงลำดับ การนับ เพิ่มขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองคิดเป็นร้อยละ 42.03 และหลังการทดลองคิดเป็นร้อยละ 88.75 ผลการเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการทั้ง 3 ทักษะ มีพัฒนาการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัยในกลุ่มเครือข่ายแม่รำพึง – พงศประศาสน์ พบว่า หลังการใช้กลยุทธ์การพัฒนานักเรียนมีระดับความสามารถในการแก้ปัญหายู่ในระดับดีเยี่ยม จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และหลังการสอนโดยใช้กลยุทธ์การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ โครงการเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบ โครงการมีรูปแบบการ

จัดกิจกรรมที่เป็นขั้นตอน เป็นระบบ ภายในแผนการจัดประสบการณ์มีการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ให้เด็กได้พบเจออุปสรรค ปัญหาต่างๆ จากสถานการณ์จริง หรือสถานการณ์จำลองที่ครูเป็นผู้กำหนดให้ เน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติจริง ทดลองใช้สื่อ อุปกรณ์จากสถานการณ์จริง เพื่อที่เด็กจะเกิดกระบวนการทักษะต่าง ๆ ในการคิดเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ตนเองกำลังพบเจอ ครูเป็นผู้เสนอแนะหรือใช้คำถามกระตุ้น เปิดโอกาสให้เด็กคิด ทบทวน หาสาเหตุของปัญหา การบอกวิธีแก้ปัญหามีเหตุผลในการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญห และเลือกหาวิธีการจัดการกับปัญหาที่ดีที่สุดอย่างรอบคอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ [8] กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนภายใต้คำถามปลายเปิดนั้นช่วยพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียนให้สูงขึ้นได้ เนื่องจากเป็นคำถามที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน และยังสอดคล้องกับ [9] การที่ผู้เรียนได้ออกแบบ วางแผน และลงมือปฏิบัติจริงจากแหล่งข้อมูลของตนเองสนั่นเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดของตนเองและนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ สอดคล้องกับ [10] ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โดยใช้เกมฝึกทักษะการคิด พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้เกมฝึกทักษะการคิด สามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนสิ่งที่ตนคิดโดยการเชื่อมโยง ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันสู่ความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ พร้อมหาเหตุผลมาสนับสนุนความคิดนั้นๆ แม้ว่าในบางครั้งจะมีการโต้แย้งกันแต่ก็พร้อมที่จะรับฟังความขัดแย้งนั้น ทำให้เกิดพัฒนาการการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีความคิดที่ชัดเจนขึ้น จะเห็นได้ว่าหลังการใช้เกมฝึกทักษะการคิด เด็กจึงมีพัฒนาการในการแก้ปัญหาที่มีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จากการใช้แบบประเมินทักษะการคิดครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.10, 34.68 และ 38.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.98, 2.00 และ 1.91 ตามลำดับ และเด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจในการเล่นเกมนฝึกทักษะการคิด คือ เด็กๆ มีใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส สนใจ กระตือรือร้น ในการร่วมกิจกรรมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างมีความสุข สนุกตื่นเต้นกับการเล่นเกมและการแข่งขัน ชอบใจแผ่นเกมที่มีสีสันสวยงาม มีความสนใจ หลังแสดงออก หมดเวลายังขอเล่นซ้ำอีก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ [11] ได้ศึกษางานวิจัยการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและจิตวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 หลังการจัดประสบการณ์ด้วยการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.13 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของผู้อื่นสูงกว่าปัญหาของตนเองที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ส่วนจิตวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E ภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. กลยุทธ์ในการขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ควรมีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง หรือควรมีกิจกรรมต่าง ๆ หมุนเวียนกันไป มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันเพื่อเป็นการรักษาความเป็นเครือข่ายไว้เพื่อการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ
2. การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตลอดทั้งปีการศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง หรือพัฒนาความสามารถในด้านอื่น ๆ ไปพร้อม ๆ กัน
3. ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ควรได้รับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะของเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบโครงงานตลอดทั้งปีการศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในรูปแบบอื่นบ้าง เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะและพฤติกรรมด้านการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้ฝึกวิธีการคิดแก้ปัญหาจากหลายสถานการณ์
3. ควรมีการใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น แบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์
4. ควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ด้วยตนเองจึงควร พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์รูปแบบใหม่ที่ทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- [1] จิราภรณ์ ส่องแสง. ผลของการใช้กิจกรรมศิลปะบูรณาการที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย [ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต] :มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ;2550.
- [2] ตรีญา รุ่งแจ้ง. โครงการบ้านวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย. การประชุมเชิงปฏิบัติการเครือข่ายโครงการบ้านวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย; 17 – 18 สิงหาคม 2562; ห้องประชุมตะนาวศรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์;2562.13-21.
- [3] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษา ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ฉบับสรุป. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย;2551.
- [4] สมศักดิ์ เอี่ยมดี. การพัฒนาระบบการบริหารเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร.2556;23-31
- [5] ทับทิม แสงอินทร์. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสว่างสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี [ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต] :มหาวิทยาลัยศิลปากร;2559.
- [6] Markham, T. Project Based Learning. Teacher Librarian 2011;39(2):38-42.
- [7] กอบกุล พลหาญ.การจัดประสบการณ์แบบโครงงานสำหรับพัฒนาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. [ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต] :มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม;2553
- [8] Krauss, J., & Boss, S. Thinking through projects: Guiding deeper inquiry through project-based learning. Thousand Oaks, Calif.: Corwin 2013.
- [9] Phaengpunga, T. et al. “Developing Higher Order Thinking Skills Shadowing NSBC Framework”. Veridian E-Journal International Humanities, Social Sciences and Arts, Vol 10 No 4 2017;116-133.
- [10] บุญเลิศ สัมมณากุล. การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้เกมฝึกทักษะการคิด [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต] สาขาหลักสูตรและการสอน:มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม;2553.
- [11] กนกวรรณ พิทยะภัทร์.การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและจิตวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E [ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต] มหาวิทยาลัยศิลปากร;2558.